

“ต้น-หนูน” ล้วนมองต่างมุม โรงไฟฟ้าชีวมวลจากชานอ้อย กลุ่มมิตรผล

รายงาน

อุบลราชธานี - ไม่จบง่าย กรณีโครงการสร้างโรงไฟฟ้าชีวมวลจากชานอ้อย บริษัทในกลุ่มน้ำตาลมิตรผลที่อำนาจเจริญ ชาวบ้านในพื้นที่แตกแยกกลุ่มหนึ่งคัดค้านเพราะหวังผลกระทบบ้างแต่กลุ่มกลับหนุนสุดตัวเพราะได้ขายอ้อยและมีงานทำ สุดท้ายลงเอยอย่างไรคำตอบอยู่ที่นายทุน

ในช่วงหลายเดือนที่ผ่านมา จะเห็นชาวบ้านใน ต.เชียงเพ็ง จ.ยโสธร และ ต.น้ำปลีก จ.อำนาจเจริญ ออกมาต่อต้านการก่อสร้างโรงไฟฟ้าชีวมวลใช้สิ่งเหลือใช้จากชานอ้อยที่ถูกนำความหวานไปผลิตเป็นน้ำตาลของกลุ่มบริษัทน้ำตาลมิตรผล จำกัด มาผลิตเป็นไฟฟ้าขนาด 61 เมกะวัตต์ ในชื่อ บริษัท มิตรผล ไบโอ-เพาเวอร์ (อำนาจเจริญ) จำกัด เพราะอะไร... เป็นคำถามที่หลายฝ่ายข้องใจ

ทั้งนี้ เนื่องจากในเวลาคาบเกี่ยวกันนั้น ก็มีชาวบ้านที่อาศัยอยู่รอบโรงไฟฟ้าแห่งเดียวกัน ออกมาเคลื่อนไหวสนับสนุนให้มีการสร้างโรงงานผลิตน้ำตาล และหนุนให้มีการสร้างโรงงานผลิตกระแสไฟฟ้าขึ้นมาใช้เอง เพราะอะไร... ชาวบ้านกลุ่มหลังถึงต้องการให้มีการก่อสร้างโรงงานทั้ง 2 ขึ้น

คำตอบที่เห็นได้จากการเรียกร้องของชาวบ้านทั้ง 2 ฝ่าย เกิดจากมุมมองและเหตุของความจำเป็นที่ต่างกัน โดยข้อเรียกร้องของชาวบ้านฝ่ายคัดค้าน ซึ่งเรียกร้องให้มีการศึกษาผลกระทบจากการสร้างโรงงาน โดยชุมชนต้องมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ไม่ใช่กลุ่มทุนต้องการอะไรแล้วต้องได้ตามนั้น โดยไม่เห็นหัวของชาวบ้านที่อาศัยทำกินและอยู่มาก่อนที่จะมีโรงงานมาตั้ง

ในประเด็นนี้ นายสิริศักดิ์ สะดวก ผู้ประสานงานเครือข่ายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภาคอีสาน กล่าวถึงเหตุผลที่ชาวบ้านยกเป็นข้อเรียกร้องก็คือ ผลกระทบจากการก่อสร้างโรงไฟฟ้า ทั้งการแย่งชิงทรัพยากรน้ำผิวดินและใต้ดิน น้ำผิวดินก็นำมาจากลำเขาบายที่ไหลผ่านชุมชนมาหลายชั่วอายุคน ให้ชาวบ้านที่อาศัยอยู่รอบลำน้ำสายนี้ ได้นำน้ำขึ้นมาใช้ในครัวเรือน ใช้ในการเพาะปลูกพืชผลทางเกษตรกรรม เป็นแหล่งอาหารและเป็นรายได้ของชาวบ้านที่ประกอบอาชีพประมงที่อาศัยอยู่ริมลำน้ำสายนี้

เนื่องจากการตั้งโรงงานขนาดใหญ่พร้อมๆ กันถึง 2 แห่ง ทั้งโรงงานผลิตน้ำตาล และโรงงานผลิตกระแสไฟฟ้า ต้องใช้น้ำจำนวนมากตลอดเส้นทางเดินสายพานการผลิตอย่างเลี่ยงไม่ได้ ทำให้ชาวบ้านวิตกว่าจะถูกดึงน้ำจากลำน้ำที่หล่อเลี้ยงชุมชนไปใช้ประโยชน์เชิงอุตสาหกรรม สุดท้ายชาวบ้านก็ต้องรับกรรม มีน้ำไม่พอต่อการ

ดำรงชีวิต และการเพาะปลูกผลผลิตของตัวเอง จนอนาคต อาจเกิดการแย่งชิงน้ำกันได้

ส่วนน้ำใต้ดินนั้น เมื่อมีการขุดบ่อเก็บน้ำขนาดใหญ่ ในโรงงาน ก็จะทำให้น้ำใต้ดินจากแหล่งอื่นๆของชาวบ้าน ถูกดูดเข้าไปรวมอยู่ในบ่อที่โรงงานขุดขึ้นมา ทำให้เกิดผลกระทบกับน้ำใต้ดินตามบ้านเรือนของชาวบ้าน อาจมีน้ำไม่พอใช้หล่อเลี้ยงชุมชน เพราะพื้นที่ดังกล่าว อดีตก็เป็นพื้นที่แห้งแล้ง ในฤดูแล้งแทบมีน้ำไม่พอใช้เพาะปลูก แม้ขณะนี้ มีการสร้างฝายเก็บน้ำลำเขาบาย ทั้งตอนบนและตอนล่าง แต่การใช้น้ำเพาะปลูกในฤดูแล้ง ก็ถูกจำกัดพื้นที่และชนิดของพืชที่เกษตรกรจะนำมาเพาะปลูก สร้างรายได้ในฤดูแล้ง ปัญหาของน้ำ จึงเป็นวัฏจักรสำคัญของชาวบ้านที่อาศัยทำกินอยู่สองฝั่งลำน้ำเขาบายแห่งนี้ เมื่อมีโรงงานขนาดใหญ่เข้ามาตั้ง ทำให้ชาวบ้านเกรงจะถูกแย่ง

น้ำไปใช้จนทำให้การดำรงชีพในอนาคตเกิดปัญหาอุปสรรคได้ นอกจากเรื่องของน้ำที่เป็นปัจจัยสำคัญของชาวบ้าน ที่ออกมาต่อต้านคัดค้านแล้ว ชาวบ้านที่อาศัยอยู่รอบโรงงาน ยังมีความเป็นห่วงเรื่องมลพิษทั้งด้าน ฝุ่น คาร์บอน และ การใช้เส้นทางสัญจร เพราะการมีโรงงานขนาดใหญ่ ต้องมีการลำเลียงวัตถุดิบจากพื้นที่ต่างๆ บ่อน้ำเข้าสู่โรงงาน สิ่งที่มาคือ การฟุ้งกระจายของฝุ่นจากการแล่นของรถบรรทุกวัสดุเข้าโรงงาน บางครั้งมีวัสดุตกหล่นเรียกรวดหล่น ลงตามเส้นทาง

ไม่รวมถึงปัญหาการจราจรที่จะคับคั่งเพิ่มขึ้น สิ่งที่มาคือ เสียงแล่นของรถบรรทุกที่แล่นผ่านไปมาในหมู่บ้าน ซึ่งเคยสงบสุขอยู่ตามประสาคนชนบท ก็ต้องมาจับฟังเสียงอันน่ารำคาญ ส่วนควันที่แม้ขณะนี้ ยังไม่เกิด เพราะยังไม่มีการเดินเครื่องจักรผลิตกระแสไฟฟ้า แต่มีตัวอย่างของโรงงานไฟฟ้ารุ่นเก่าๆ ซึ่งปล่อยควันที่เป็นมลพิษครอบคลุมชุมชนที่อยู่โดยรอบ ซึ่งเห็นได้จากโรงไฟฟ้าแถวจังหวัดร้อยเอ็ด

จึงเป็นสิ่งที่ชาวบ้านหวาดกลัว และโรงงานยังไม่ให้คำตอบที่ชัดเจน มีเพียงผลการศึกษาที่นำมาใช้ประกอบการพิจารณาขออนุญาตตั้งโรงงานว่า ไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของชาวบ้าน พร้อมกับข้อเสนอแบบง่าย ๆ ที่กลุ่มทุนมักนำมาใช้ประชาลัมพันธ์เชิงชวนไม่ให้มีการต่อต้าน ก็คือ เมื่อมีการตั้งโรงงานจะมีการจ้างงานในท้องถิ่น ทำให้มีรายได้ แต่มีจำนวนไม่มาก ต่างจากผลกระทบที่อาจมีมากกว่า

เหตุผลเหล่านี้... จึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ชาวบ้านใน

รัศมี 5 กิโลเมตร(กม.) ต้องการมีส่วนร่วมศึกษาผลกระทบ เพราะจากการสำรวจรับฟังความเห็นพบว่า ชาวบ้าน 5 หมู่บ้าน ใน ต.เชียงเพ็ง อ.ป่าติ้ว จ.ยโสธร ได้แก่ หมู่ 1, หมู่ 2, หมู่ 3, หมู่ 4 และ หมู่ 7 จำนวน 559 ครั้วเรือน จากครั้วเรือนทั้งหมด 838 ครั้วเรือน ไม่ได้มีส่วนร่วมในการรับรู้การประชาสัมพันธ์ หรือร่วมรับฟังความคิดเห็น ในการดำเนินงานก่อสร้างโรงงาน และประชาชนกลุ่มเป้าหมายเกินกว่าร้อยละ 90 ไม่เห็นด้วยกับการก่อสร้าง โรงไฟฟ้าชีวมวลในพื้นที่แห่งนี้ด้วย

ขณะที่จากการมองต่างมุมของชาวบ้านอีกกลุ่มหนึ่ง ซึ่งออกมาสนับสนุน เพราะเป็นชาวบ้านที่ได้เสียจากการปลุกอ้อย โดยนายอุทิศ สันตะวงค์ ประธานชาวไร้อ้อย ลำเซบาย จ.อำนาจเจริญ และ จ.ยโสธร ระบุว่าเหตุผลต้องมีโรงงานน้ำตาลและโรงไฟฟ้าเกิดขึ้นในพื้นที่ เพราะปัจจุบันมีเกษตรกรปลูกอ้อยในพื้นที่จังหวัดอำนาจเจริญ กว่า 7,300 ราย มีพื้นที่เพาะปลูกอ้อยกว่า 171,000 ไร่ สามารถผลิตอ้อยป้อนเข้าสู่โรงงานอุตสาหกรรมน้ำตาลในฤดูกาลผลิต 2562/2563 ประมาณ 2 ล้านตันอ้อย คิดเป็นมูลค่ากว่า 18,000-20,000 ล้านบาทต่อปี

แต่ที่ผ่านมามาชาวไร้อ้อยต้องแบกรับภาระค่าขนส่งผลผลิตจากจังหวัดอำนาจเจริญไปยังโรงงานน้ำตาลมิตรภาพสินธุ์ที่อยู่ห่างออกไปกว่า 150 กิโลเมตร ทำให้สูญเสียรายได้จากค่าขนส่งปีละกว่า 300 ล้านบาท และก่อให้เกิดปัญหาด้านการจราจรติดขัดและอุบัติเหตุระหว่างการขนส่งอ้อยเข้าสู่โรงงานตลอดมา

แต่หากมีโรงงานน้ำตาลมาตั้งในพื้นที่ รวมทั้งมีการ

ตั้งโรงงานผลิตกระแสไฟฟ้าจากสิ่งเหลือใช้จากอ้อย นอกจากช่วยลดค่าใช้จ่ายด้านการขนส่งให้ถูกลงมากกว่าครึ่ง ซึ่งทำให้ชาวไร้อ้อยของจังหวัดอำนาจเจริญ มีรายได้เพิ่มขึ้นปีละกว่า 300 ล้านบาทแล้ว

พร้อมยังได้ประโยชน์จากการจ้างแรงงานในพื้นที่ ลูกหลานของชาวอำนาจเจริญไม่ต้องเดินทางไปขายแรงงานยังต่างถิ่น รวมทั้งโรงไฟฟ้าชีวมวลที่สร้างขึ้น ก็ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม พร้อมช่วยกำจัดเศษสิ่งเหลือใช้จากขานอ้อย ไม่ให้ตกค้างกลายเป็นขยะในพื้นที่ รวมทั้งโรงงานผลิตน้ำตาล ซึ่งมีโรงไฟฟ้าจะไม่ทำให้เกิดการแย่งใช้กระแสไฟจากบ้านเรือนของประชาชนในพื้นที่ด้วย

ด้วยเหตุปัจจัยเหล่านี้ จึงต้องการให้มีการสร้างโรงไฟฟ้าชีวมวลของบริษัท มิตรผล ไบโอ-เพาเวอร์ (อำนาจเจริญ) จำกัด เพื่อให้โรงงานน้ำตาลสามารถเปิดดำเนินการทันการเปิดหีบอ้อยประจำฤดูกาลผลิตของปีนี้ด้วย เพื่อผลประโยชน์ของชาวไร้อ้อยและพี่น้องชาวจังหวัดอำนาจเจริญที่จะได้งานทำมากขึ้น

ทั้งหมดที่กล่าวมา...เป็นความเห็นต่างของคนทั้ง 2 กลุ่ม ซึ่ง ณ ขณะนี้ยังไม่รู้ว่าจะมีการก่อสร้างโรงไฟฟ้าขนาด 61 เมกะวัตต์หรือไม่ แต่ที่แน่ๆ ได้ก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้นของคนสองกลุ่มที่อาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน

สิ่งที่กลุ่มบริษัทมิตรผลจำกัด ต้องตอบใจหทัยและทำให้ชาวบ้านเห็นด้วย เพื่อลดความขัดแย้งให้ได้ขณะนี้ คือ เมื่อมีความเจริญมาถึงชนบท จากการลงทุนของบริษัท ชาวบ้านที่อยู่เดิมจะได้อะไร และต้องเสียอะไร พร้อมกับกับการเข้าร่วมลดผลกระทบ โดยให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมแก้ไข ไม่ใช่การตั้งกำแพงล้อมรอบโรงงานเหมือนที่เคยทำในพื้นที่อื่น เพราะกำแพงก็ไม่สามารถทำความเข้าใจ หรือทำให้เสียงชาวบ้านส่งลงได้ แต่การทำความเข้าใจ ให้ชาวบ้านกับโรงงานช่วยกันวางแผนป้องกันปัญหาที่จะเกิดในอนาคต

น่าจะเป็นคำตอบที่ใช่ เพราะทำให้ชาวบ้านเกิดความสบายใจที่มีส่วนร่วมรู้เห็นทุกขั้นตอนของปัญหาหรือมองเห็นอนาคตของลูกหลานตัวเองในวันข้างหน้า เมื่อมีโรงงานมาตั้งอยู่ใกล้ที่ทำกินของตัวเอง

ดีกว่าความคิดเดิมๆ เป็นการลงทุนแล้วชาวบ้านต้องยอมทำตาม เพราะมีโรงงานหลายแห่งสามารถตั้งอยู่ในใจของชาวบ้านได้ เนื่องจากสามารถพิสูจน์ให้เห็นว่า เมื่อมีได้...ก็ต้องมีเสีย แต่ได้มากกว่าเสีย และชาวบ้านที่อยู่ในพื้นที่ได้ประโยชน์จากโรงงานจริง ก็จะได้รับความร่วมมืออยู่กันแบบเกื้อหนุนมีความสุข

ดีกว่าจะแบ่งแยกแล้วปกครอง สร้างกลุ่มต่างๆ ขึ้นมาให้ชาวบ้านมาขัดแย้งกันเองอย่างที่เห็นอยู่ในวันนี้ ก็ริ่งแต่เกิดปัญหาขัดแย้ง เสียประโยชน์ทั้งฝ่ายโรงงาน ชาวบ้าน และประเทศชาติ.